

Bogen er britisk, skrevet af en englænder og om England. Den er så britisk, at den ligesom ikke får engelsk politik sat i sammenhæng med andre landes. Hvorfor har England så ringe en økonomisk vækst, hvorfor ramler de hele tiden ind i valutारiske vanskeligheder. Skulle forfatteren have besvaret disse spørgsmål, kunne han ikke have undgået strukturproblemerne og ville være kommet ind på indkomspolitikken. Det må i det hele taget siges at være et minus ved bogen, at forfatteren i den grad har holdt sig til de traditionelle midler. Problemstillingen: hvordan når vi den stadige, jævne vækst, tvinger os bl.a. ind på indkomspolitikken.

Vi har alle brug for at lære af det, der er sket. Denne bog giver en fortrinlig analyse af nogle meget begivenhedsrige år. Den er nyttig, ikke blot for englændere, men også for os.

Kjeld Philip

Angus Maddison: Economic Growth in the West, George Allen and Unwin Ltd, London 1964, 246 sider, 30 sh.

Denne bog er skrevet af en økonom, ansat i OECD og handler om en del af den kreds af lande, der er samlet her. Det er de rige landes vækst, der her studeres. Man kan også sige, at det er de lande, hvis statistik er god, der her er genstand for et studium.

Forfatteren begynder da også med at endevende nationalindkomststatistikken på mangfoldige letsindige måder. Selv om han tildels går næsten hundrede år tilbage, er det så givet efterkrigsårene, der står i centrum for hans interessesfære. Han forsøger at drage alverdens forhold, der kan tjene til forklaring af den forskellige vækstrate i de forskellige lande frem, navnlig er der jo en påfaldende forskel mellem det relativt stagnerende og endnu af den traditionelle konjunkturykle plagede USA og det langt mere vækstbetonede Europa, hvor dog UK også i denne henseende indtager en mellemstilling mellem USA og Konti-

ental-Europa. Forfatteren hører tydeligvis til de økonomer, der ikke interesserer sig synderligt for monetære spørgsmål. Det er dog et spørgsmål, om man kan komme uden om, at man i den, som det senere viste sig, vel store devaluering i 1949 ikke har en vigtig årsag til den forskellige vækst. Forfatteren har det i det hele taget med ikke rigtigt at ville diskutere valutaproblemer.

Bogens hovedkapitel handler om *The Role of Government in Promoting Growth*. Det handler delvist om de samme emner, som Dows ovenfor anmeldte bog. Den giver værdifulde oplysninger om, hvad der er sket, hvilke midler, der har fundet anvendelse o.s.v. Den forsøger at forklare, hvorfor væksten i nogle lande har været stærkere end i andre. Forfatteren må selv sagt herved komme stærkt ind på de strukturelle problemer. Bogen slutter med et kapitel om de internationale forhold.

Det følger af sagens natur, at bogen ikke kan gå tilnærmelsesvis så meget i dybden, som Dows bog gør det. Men den supplerer på sin egen måde, sætter den engelske politik i sammenligning med de andre landes, får vækstmomenter sat ind i sammenhængen og får henledt opmærksomheden på strukturtilpasningen som afgørende faktor for den økonomiske politik.

Blandt de lande, forfatteren interesserer sig for, er også Danmark. Vår politik indtil 1957 ser ikke alt for god ud i sammenligning med de andre landes.

Forfatteren til denne bog ser på verden med skyklapper på. Han skærer dele af de økonomiske fænomener bort som værende ret interesseløse, de monetære og de valutारiske, og han kritiserer udviklingen ganske uden at kere sig om, at der i denne verden er andre forhold, der er afgørende for de politiske beslutninger end de rent økonomiske. Da han så ydermere ikke lægger skjul på, hvad han mener har været rigtigt og hvad forkert politik, havner han i domme, der er meget friske, man kan også kalde dem ensidige. For forståelse af engelsk politik nytter det jo ikke at bagatellisere valutaspørgsmålet.

Bogen er britisk, skrevet af en englænder og om England. Den er så britisk, at den ligesom ikke får engelsk politik sat i sammenhæng med andre landes. Hvorfor har England så ringe en økonomisk vækst, hvorfor ramler de hele tiden ind i valutारiske vanskeligheder. Skulle forfatteren have besvaret disse spørgsmål, kunne han ikke have undgået strukturproblemerne og ville være kommet ind på indkomspolitikken. Det må i det hele taget siges at være et minus ved bogen, at forfatteren i den grad har holdt sig til de traditionelle midler. Problemstillingen: hvordan når vi den stadige, jævne vækst, tvinger os bl.a. ind på indkomspolitikken.

Vi har alle brug for at lære af det, der er sket. Denne bog giver en fortrinlig analyse af nogle meget begivenhedsrige år. Den er nyttig, ikke blot for englændere, men også for os.

Kjeld Philip

Angus Maddison: Economic Growth in the West, George Allen and Unwin Ltd, London 1964, 246 sider, 30 sh.

Denne bog er skrevet af en økonom, ansat i OECD og handler om en del af den kreds af lande, der er samlet her. Det er de rige landes vækst, der her studeres. Man kan også sige, at det er de lande, hvis statistik er god, der her er genstand for et studium.

Forfatteren begynder da også med at endevende nationalindkomststatistikken på mangfoldige letsindige måder. Selv om han tildels går næsten hundrede år tilbage, er det så givet efterkrigsårene, der står i centrum for hans interessesfære. Han forsøger at drage alverdens forhold, der kan tjene til forklaring af den forskellige vækstrate i de forskellige lande frem, navnlig er der jo en påfaldende forskel mellem det relativt stagnerende og endnu af den traditionelle konjunkturykle plagede USA og det langt mere vækstbetonede Europa, hvor dog UK også i denne henseende indtager en mellemstilling mellem USA og Konti-

ental-Europa. Forfatteren hører tydeligvis til de økonomer, der ikke interesserer sig synderligt for monetære spørgsmål. Det er dog et spørgsmål, om man kan komme uden om, at man i den, som det senere viste sig, vel store devaluering i 1949 ikke har en vigtig årsag til den forskellige vækst. Forfatteren har det i det hele taget med ikke rigtigt at ville diskutere valutaproblemer.

Bogens hovedkapitel handler om *The Role of Government in Promoting Growth*. Det handler delvist om de samme emner, som Dows ovenfor anmeldte bog. Den giver værdifulde oplysninger om, hvad der er sket, hvilke midler, der har fundet anvendelse o.s.v. Den forsøger at forklare, hvorfor væksten i nogle lande har været stærkere end i andre. Forfatteren må selv sagt herved komme stærkt ind på de strukturelle problemer. Bogen slutter med et kapitel om de internationale forhold.

Det følger af sagens natur, at bogen ikke kan gå tilnærmelsesvis så meget i dybden, som Dows bog gør det. Men den supplerer på sin egen måde, sætter den engelske politik i sammenligning med de andre landes, får vækstmomenter sat ind i sammenhængen og får henledt opmærksomheden på strukturtilpasningen som afgørende faktor for den økonomiske politik.

Blandt de lande, forfatteren interesserer sig for, er også Danmark. Vår politik indtil 1957 ser ikke alt for god ud i sammenligning med de andre landes.

Forfatteren til denne bog ser på verden med skyklapper på. Han skærer dele af de økonomiske fænomener bort som værende ret interesseløse, de monetære og de valutारiske, og han kritiserer udviklingen ganske uden at kere sig om, at der i denne verden er andre forhold, der er afgørende for de politiske beslutninger end de rent økonomiske. Da han så ydermere ikke lægger skjul på, hvad han mener har været rigtigt og hvad forkert politik, havner han i domme, der er meget friske, man kan også kalde dem ensidige. For forståelse af engelsk politik nytter det jo ikke at bagatellisere valutaspørgsmålet.

Men det rejser også spørgsmålet, om vi økonomer kan afsige domme og få dem anerkendt, når vi ikke tager alle relevante forhold, økonomiske som ikke-økonomiske, i betragtning. Tages alt i betragtning, bliver dommene uklare. Tager man kun en brøkdelen af de forhold, der forelå for de besluttede i betragtning, bliver resultatet en bedømmelse, der kan være af pædagogisk værdi; efter omstændighederne morsom eller fræk, men som heller ikke kan tages helt alvorligt.

Skulle jeg træde i Maddisons fodspor og afsige en kort og hurtig dom over denne bog, måtte det blive: Det er en fræk bog.

Kjeld Philip

Lionel Charles Robbins: Politics and Economics, Papers in Political Economy. Macmillan & Co Ltd., London 1963, 231 s., pris 25 sh.

Man skal være varsom med fortolkningen af bogens titel »Politik og Økonomi«. Bogens emne er kun i ret begrænset omfang en analyse af forholdet mellem økonomi og politik i modsætning til emnet i samme forfatters centrale værk fra 1932 »An Essay on the Nature and Significance of Economic Science«.

Bogens titel kan forstås derhen, at den rummer en række artikler, som på en gang fremfører økonomiske overvejelser og politiske synspunkter. Undertitlen »Papers in Political Economy« ville forsåvidt være bedre egnet til at bibringe læseren et førstehåndsindtryk af, hvad indholdet består i. Man præsenteres nemlig for 10 artikler uden større indbyrdes forbindelse, som på enkelte undtagelser nær er let omarbejdede manuskripter til foredrag, som Lord Robbins har holdt for forskellige tilhørerskarer mellem 1954 og 1961.

Da de politiske synspunkter spiller så stor en rolle i bogen, kan der måske være grund til at placere Robbins i politisk henseende. Sagt i få ord er han borgerlig, en ivrig talsmand for det privatkapitalistiske samfund, han akcepterer kun et minimum

af begrænsninger af »kræfternes frie spil«, og han er på det bestemteste modstander af indkomstudjævning udover den, der er gennemført i nutidens England.

Artiklerne er opdelt i tre grupper. *Den første gruppe* rummer blot een artikel om sammenhængen mellem politik og økonomi. R. giver her en absolut læseværdig diskussion af værdidomme kontra analytiske udsagn m.m. uden at gå i dybden ret mange steder.

Den anden gruppe rummer 6 artikler, som i følge R. hver belyser et aspekt af »the General Theory of the State«. Denne del af bogen er så afgjort den mest politiske, idet R. ud fra sit sæt af værdipræmisser fremsætter sin mening om »Frihed og orden«, »Kunsten og staten«, »Lighed som social målsætning« o.s.v. Som helhed gives der en læseværdig fremstilling af forfatterens stillingtagen, og man imponeres af den lange række henvisninger til og citater fra de klassiske engelske økonomer. Sine steder kan man dog næsten glemme, at det er en økonom, der taler, fordi diskussionen har en tilbøjelighed til at glide over i grænseområderne, ikke mindst statsforfatningsretten. Det virker endvidere lidt anstrengende at læse R.s kritiske betragtninger i den anden artikel i denne gruppe over de begrænsede statsmidler til anskaffelse af kunstværker til de engelske museer. Når man betænker, at R. her holder foredrag for »the Friends of the Birmingham Art Gallery«, får man en klar fornemmelse af, at han forsyner en lobby med ammunition i form af økonomiske og politiske argumenter.

Artiklen »Hayek om frihed« er interessant, fordi Robbins her placerer sig i forhold til en mere yderliggående liberalist Friedrich A. von Hayek. Artiklen er en anmeldelse af Hayeks bog, »The Constitution of Liberty«, som R. viser stor respekt for. Således priser han Hayeks skildring af det frie samfunds »spontane organisation«, som sættes i modsætning til de økonomiske forhold under planøkonomi. Derimod kan R. ikke følge Hayek i dennes pessimisme m.h.t. det kapitalistiske samfunds frem-